

MERIPOLITIIKAN TOIMENPIDEOHJELMA

16.6.2021

1. JOHDANTO

Meri on ihmiskunnan yhteinen voimavara ja elannon lähde. Se peittää 71 % maapallon pinta-alasta. Valtamerten pinta-alasta kaksi kolmannesta on valtioiden kansallisen lainkäyttövallan ulkopuolista yhteistä aluetta. Meriympäristöön kohdistuu jatkuvasti yhä enemmän paineita kuten ilmastonmuutoksesta johtuva lämpeneminen ja happaneminen, luontokato, roskaantuminen, rehevöityminen, öljy- ja kemikaalionnettomuudet ja ylikalastus. Meillä on yhteinen vastuu Itämeren lisäksi kaikkien merialueiden suojelusta.

Valtameret ja meret tarjoavat myös suuria mahdollisuuksia kestäväälle siniselle taloudelle. Meriklusteri on Suomessa merkittävä taloudellinen toimija. Se koostuu meriteollisuudesta, merenkulkuelinkeinoista ja satamatoiminnoista, sen liikevaihto on yli 14 miljardia euroa ja se työllistää yhteensä noin 50 000 henkilöä (2019). Meret ovat globaalisti tärkein kuljetusväylä: yli 80 % maailman kuljetusten volyymin toteutetaan meritse ja merikuljetusten määrän ennustetaan kasvavan. Suomelle merikuljetukset ovat elintärkeitä, sillä Suomen tavaraviennistä noin 90 % ja tavaratuonnista noin 80 % kulkee meritse.

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä Suomen meripolitiikan linjauksista päätettiin, että Suomi kehittää meripolitiikasta selkeän vahvuusalueen. Linjauksissa määriteltiin Suomen Itämereltä valtamerille ulottuvan meripolitiikan painopisteet.

Meripolitiikan linjausten visiossa Suomi vaikuttaa globaalisti ja tuottaa ratkaisuja siihen, että meriluonnonvarojen käyttö on kestävä, meriympäristön tila on hyvä ja ilmastonmuutos ei ylitä valtameren kestävyysrajoja. Suomella on korkeatasoinen meriosaaminen ja innovatiivinen, jatkuvasti menestyvä meriklusteri sekä toimiva että turvallinen ja ympäristövastuullinen logistiikka.

Meripolitiikan toimenpideohjelma on laadittu meripolitiikan linjausten pohjalta ja se koostuu toimista ja toimenpiteistä, jotka yhdessä pyrkivät toteuttamaan meripolitiikan linjausten keskeisiä tavoitteita ja toimeenpanemaan EU:n meripolitiikkaa soveltuvin osin. EU:n meripolitiikka on merkittävässä kehitysvaiheessa. Sen keskiössä on kestävä sinisen talouden kehittäminen ja valtamerien ja merien suojelu.

Toimenpideohjelman keskeiset kärjet ovat merten suojelu, meriklusteri, johon kuuluu myös merilogistiikka, ja merellinen tuotanto. Merten suojelun ja kestävä käytön yhteensovittamisessa EU:n merialuesuunnitteludirektiiviin perustuvalla koordinoitulla merialuesuunnittelulla on keskeinen rooli. Meriluonnonvarojen käyttöä voidaan pitää kestävä, kun se ei heikennä meriympäristön tilaa tai uhkaa meriluonnon elinvoimaisuutta eikä lajien ja luontotyyppien monimuotoisuutta, ja meriympäristön tila on hyvä.

YK:n on julistanut vuodet 2021-2030 merten vuosikymmeneksi ja UNESCON tämän pohjalta merentutkimuksen vuosikymmeneksi.

Valtioneuvoston kanslia asetti 10.1.2020 eri ministeriöitä edustavan ohjausryhmän valmistelemaan meripolitiikan toimenpideohjelman laatimista ja koordinoimaan kansallista meripolitiikkaa.

Ohjausryhmä on ottanut huomioon ne selonteot, strategiat ja toimenpideohjelmat, joilla on yhtymäkohtia meripolitiikkaan. Tässä asiakirjassa linjataan keskeiset toimet, joita ministeriöt sitoutuvat toteuttamaan vastuualueillaan siinä määrin, kuin se on niiden resurssien puitteissa mahdollista, hyödyntäen mahdollisuuksien mukaan myös EU:n hankerahoitusta. Rahoitusta vaativat toimenpiteet käsitellään ja niistä päätetään erikseen osana julkisen talouden suunnitelmaa ja talousarviokäsittelyä.

Turvallinen toimintaympäristö ja sen takaaminen kaikissa olosuhteissa on toiminnan perusedellytys. Itämeren alueen turvallisuutta sekä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamista käsitellään valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa (2020), valtioneuvoston puolustuselonteossa (2017) sekä valtioneuvoston periaatepäätöksessä yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta (2017).

Itämeren tilan parantaminen ja suojelu ovat selkeitä tavoitteita hallitusohjelmassa. Itämeren suojelun ja tilan parantamista ei pääsääntöisesti ole käsitelty tässä toimenpideohjelmassa, sillä niitä käsitellään Suomen vesien – ja merenhoidon toimenpideohjelmissa, EU:n Itämeristrategiassa (EUSBSR) sekä HELCOM:in Itämeren suojelun toimenpideohjelmassa (BSAP). Toimenpideohjelma täydentää näitä toimia erityisesti globaalilla tasolla.

Covid-19 pandemia on vaikuttanut merkittävästi meripolitiikan eri sektoreihin ja erityisesti matkailuun, meriliikenteeseen ja satamiin. Vaikutuksia on myös meriteollisuuden toimintaan ja lisää vaikutuksia on odotettavissa taannehtivasti. Tässä toimenpideohjelmassa ei ole koronaviruksen aiheuttaman talouskriisin välittömiä torjuntatoimia. Päätöksiä niistä on tehty lisäämällä sekä Business Finlandin, että ELY-keskusten rahoitusta vuoden 2020 lisätalousarviossa, korottamalla Finnveran rahoitusvaltuuksia, pääomittamalla Suomen Teollisuussijoitus Oy:n pääomistusta, ottamalla käyttöön toimialasta riippumaton kustannustuki ja säätämällä useita verotukseen liittyviä helpotuksia. Merenkulkua on tuettu myös väylämaksun puolituksen jatkamisella, ns. miehistötukilain väliaikaisella muutoksella sekä Huoltovarmuuskeskuksen ja Liikenne- ja viestintäviraston tuella ulkomaankaupalle keskeisen liikenteen tukemiseksi myöntämällä lainatakuuksia varustamoyhtiöille huoltovarmuuskriittisen rahtiliikenteen liikennöintiin ja ylläpitämiseen sekä asettamalla julkisen palvelun velvoitteen välttämättömäksi tunnistettuihin matkustaja- tai rahtialusreiteille.

2. TOIMENPITEET

1.1. MERTEN SUOJELU

Meripolitiikan linjausten toimi I/1. Vaikuttaminen valtamerten ympäristönsuojeluun liittyvän kansainvälisen oikeudellisen kehikon vahvistamiseksi						
	Toimenpide	Toimenpiteen kuvaus	Tavoite ja aikataulu	Keinot tavoitteen saavuttamiseksi	Resurssit ja mahdolliset rahoituslähteet	Päävastuullinen taho ja tärkeimmät kumppanit
1	Turvataan kansallisen lainkäyttövallan ulkopuolisten merialueiden hyvinvointi	Kunnianhimoisen täytäntöönpanosopimuksen aikaansaaminen YK:n merioikeusyleissopimuksen alaisuudessa koskien kansallisen lainkäyttövallan ulkopuolisten merialueiden biologisen monimuotoisuuden suojelua ja kestäväää käyttöä sekä sopimuksen tehokas toimeenpano arktisilla merialueilla.	Sopimusta neuvottele- van hallitustenvälisen konferenssin 4. istunto keväällä 2020 jouduttiin lykkäämään COVID 19-pandemian vuoksi ja on tarkoitus pitää elokuussa 2021. Pyrkimyksenä on saada aikaan EU:n sisältöta- voitteita vastaava sopi- mus ja neuvottelujen saaminen päätökseen vuonna 2021.	Pidetään yllä sopimus- neuvottelujen korkeaa kunnianhimon tasoa osana EU:ta. Toimitaan aktiivisesti so- pimuksen alueellista toi- meenpanoa koskevan rat- kaisun löytämiseksi ja te- hokkaaksi toimeenpa- noksi arktisilla merialu- eilla, erityisesti Arktisen neuvoston kautta.	Virkatyönä (sopi- musneuvottelut), IBA-rahoitus (alu- eellista toimeenpa- noa tukevat keskus- telut ja niihin mah- dollisesti linkittyvä hanke Arktisessa neuvostossa)	UM, YM
2	Vähennetään meriin päätyviä muovi- ja mikro- muovipäästöjä globaalisti	Vaikutetaan aktiivisesti siihen, että YK:n ympä- ristökokous UNEA päät- tää vaikuttavista toi- mista muovipäästöjen	Globaalin muovisopi- muksen neuvottelut aloitetaan vuonna 2022.	Vaikutetaan globaalin hal- lintakehikon kehitty- seen EU:n sekä pohjois- maisen että arktisen yh- teistyön kautta.	Virkatyönä.	YM, UM, TEM, SYKE, LVM

		hillitsemiseksi ja parantaa niihin liittyvää globaalia hallintoa, päättäen käynnistää neuvottelut globaalista muovisopimuksesta. Edistetään aktiivisesti Arktisen neuvoston vuoden 2018 muovi- ja mikroroskastrategian toteuttamista.	Arktisen neuvoston muovi- ja mikroroskastrategian toimintaohjelman ja monitorointisuunnitelman on tarkoitus valmistua keväällä 2021.	Edistetään muoviongelman ratkaisemista tukvien skaalattavien keksintöjen ja konseptien luomista sekä vientiä. Tehdään yhteistyötä mm. afrikkalaisten kumppanien kanssa, esim. UNEA:ssa. Tuetaan Arktisen neuvoston työryhmien työtä meriroskakysymyksissä toimintaohjelman mukaisesti.		
Meripolitiikan linjausten toimi I/2. Kansainvälisten valtameriin liittyvien sopimusten toimeenpanon vahvistaminen						
3	Edistetään globaalin 30%:n mertensuojelutavoitteen hyväksymistä ja tehokasta hallinnointia	Vaikutetaan kansainvälisiin sopimusneuvotteluihin ja tuodaan tavoitetta esiin viestinnällisesti, kahdenvälisissä tapaamisissa sekä osana Global Ocean Alliance – ja Blue Leaders –ryhmien toimintaa.	Prosentuaalista tavoitetta koskeva sitoumus tehdään YK:n biodiversiteettisopimus CBD:n puitteissa vuoden 2021 aikana. Tehokasta hallinnointia koskevaa tavoitetta edistetään lisäksi UNCLOS:n alaisissa BBNJ-neuvotteluissa.	Suojelualueiden ohella kehitetään erilaisia keinovalikoimia tavoitteen toteuttamiseksi esimerkiksi OECM-konseptin (Other Effective Area Based Conservation Measures) kautta. Kehitetään keinoja arvioida suojelun tehokkuutta ja jaetaan tuloksia kansainvälisissä yhteyksissä.	Virkatyönä, IBA-rahoitus, Life-rahoitus, UM:n kehitysyhteistyörahoitus	YM, UM, SYKE

				Huomioidaan mahdollisuudet yhteistyöhön afrikkalaisten kumppanien kanssa relevanteilla foorumeilla.		
4	Tunnistetaan arktisten merialueiden suoje-lutarpeet ja perustetaan kattava suoje-lualue-verkosto	Arktisessa neuvostossa toteutetaan suoje-lutarvetta koskeva selvityshanke vuosina 2021-2023, jonka jälkeen pyritään etenemään suoje-lualueverkoston perustamista koskeviin neuvotteluihin. OSPAR:n arktista suoje-lualueetta koskeva keskustelu aloitetaan vuoden 2021 ministerikokouksessa.	Arktisessa neuvostossa toteutetaan suoje-lutarvetta koskeva selvityshanke vuosina 2021-2023, jonka jälkeen pyritään etenemään suoje-lualueverkoston perustamista koskeviin neuvotteluihin. OSPAR:n arktista suoje-lualueetta koskeva keskustelu aloitetaan vuoden 2021 ministerikokouksessa.	Vaikutetaan aktiivisesti suoje-lualueverkoston perustamiseksi Arktisessa neuvostossa ja OSPAR:ssa käytävien keskustelujen kautta. Arktisessa neuvostossa panostetaan erityisesti keskusteluihin SAO-based Marine Mechanismissa ja PAME-työryhmässä, erityisesti MPA tematikan osalta.	Virkatyönä, IBA-rahoitus (MPA-verkostoon linkittyvä hanke Arktisessa neuvostossa).	YM, UM, LVM (Traficom)
5	Turvataan merenpohjan hyvinvointi kaivannaistoimintaa koskevalla sääntelyllä	Edistetään merenpohjan suoje-lua ja kestävää käyttöä kaikilla foorumeilla.	Jatkuvaa toimintaa.	Osallistutaan kansainvälisen merenpohjajärjestön (International Seabed Authority, ISA) toimintaan, tarkoituksena turvata syvänmerenpohjan suoje-lu ja kestävä käyttö. Itämerellä huomioidaan aluevalvontalain säädökset aluevesillä ja tiedoste-	Virkatyönä, IBA-rahoitus (arktiset alueet), kansallisesti päätettävä EMKR-rahoitus, Blueinvest-rahoitus.	UM, YM, TEM, PLM, GTK, SYKE

				taan, että merenpohjatiedon tarkkuudella on merkitystä operaatioturvallisuudelle, eli kansalliselle turvallisuudelle. Tunnistetaan merenpohjan suojelun ja kestävä käytön kysymykset myös arktisessa yhteistyössä. Parannetaan merenpohjaan liittyvää tietopohjaa		
6	Edistetään merta koskevia kestävä kehityksen tavoitteita Afrikan alueella	Tuetaan Afrikka-strategian toimeenpanoa.	Afrikka-strategia valmistuu keväällä 2021.	Sisällytetään YM:n, ja muiden relevanttien ministeriöiden, Afrikka-strategiaa koskevaan toimitasuunnitelmaan meriluonnonvaroja koskeva tavoite ja toimenpiteet sekä tunnistetaan meripolitiikkalinjausten väliset yhteydet. Toimitaan yhteistyössä afrikkalaisten kumppanien kanssa mertensuojelun ja merten kestävä käytön edistämiseksi esimerkiksi kansainvälisten kokousten sivutapahtumissa,	Virkatyönä	YM, UM, VNK

				kahdenvälisissä tapaamisissa ja aloitteiden kautta.		
7	Toimitaan aktiivisesti Etelämanner-sopimusjärjestelmän täysjäsenenä	Nostetaan Suomen roolia Etelämannerta koskevan yleissopimuksen ja antarktisen alueen merialueiden elollisten resurssien suojelukomission (CCAMLR) puitteissa. Harkitaan liittymistä täysjäseneksi CCAMLR-komissioon, joka on keskeinen osa Etelämantereen aluetta koskevaa sopimusjärjestelyä. Tavoitteena on saada Etelämanner sopijaosapuolten kokous Helsinkiin vuonna 2023.	Jatkuvaa toimintaa.	Osallistutaan CCAMLR-komission toimintaan. Tunnistetaan antarktisten merialueiden suojelutarpeet ja tuetaan Etelämanner-sopimusjärjestelmän puitteissa kattavan suojelualueverkoston perustamista. Osallistutaan Etelämantereen osalta käynnissä olevaan ohjeistuksen valmisteluun koskien turismin mahdollisia haittavaikutuksia ekologisesti herkillä alueilla.	Virkatyönä Vuoden 2023 ATCM kokouksen lähestyessä UM:n polaaritiimiin perustetaan yleissopimuksen vaatima isäntämaasihteeristö ja rekrytoidaan tähän tarvittava henkilöstö. Jatketaan Suomen Etelämanner-tutkimuksen tukemista.	UM, YM,LVM (Ilmatieteen laitos)
Meripolitiikan linjausten toimi I/3. Aktiivisen ja määrätietoisen vaikuttamisen lisääminen						
8	Vähennetään ilmastomuutoksen ja merten happamoitumisen haitallisia	Arktisessa neuvostossa, EU:n Itämeri-strategiassa, HELCOM:ssa sekä muissa soveltuvissa yh-	Toimintaohjelmien tulisi sisältää seurantaan ja happamoitumisen tilan arviointiin liittyviä	Edistetään kansainvälisissä järjestöissä tietopohjan vahvistamista liit-	Virkatyönä, EU-hankerahoitus, kansallisesti päätettävä ja komission EMKR -rahoitus, tutkimus-	YM, UM

	vaikutuksia meriympäristölle	teyksissä laaditaan happamoitumiseen liittyviä alueellisia toimintaohjelmia.	toimia sekä happamoitumisen vähentämiseen ja mahdollisesti siihen sopeutumiseen liittyviä toimia. HELCOM:n toimintaohjelman (BSAP:n) päivitys on tarkoitus hyväksyä 10/2021.	tyen merten hiilivarastoihin ja kasvihuonekaasutaseisiin. Kehitetään merienergiaratkaisuja, huolehtien samalla ratkaisujen ekologisesta kestävydestä ja erityisesti meribiodiversiteetin suojelusta.	hankerahoitus, BANOS, PMN rahoitus	
Meripolitiikan linjausten toimi I/4. Merentutkimusinfrastruktuurin kehittäminen ja tutkimuksen valmiuksien kehittäminen globaaliin suuntaan						
9	Toteutetaan YK:n merentutkimuksen vuosikymmenen (2021-2030) tavoitteita	Perustetaan työryhmä laatimaan ehdotus YK:n merentutkimuksen vuosikymmenen toteuttamisesta Suomessa. Laaditaan Suomelle merten tutkimusstrategia sekä merten tutkimus- ja innovaatio-ohjelma	Tutkimusstrategia valmistuu vuonna 2022 ja sitä toteutetaan vuodesta 2023 alkaen. Merten tutkimusstrategialla vahvistetaan merten suojelun ja merten luonnonvarojen kestävä käytön tietopohjan kehittämistä ja mereen perustuvia kestävä kehityksen ratkaisuja.	Tuetaan valtioneuvostolähtöistä ja laajaa poikkialtista tukea strategian laatimiseksi ja toimeenpanon tukemiseksi. Laaditaan Suomen kansainvälisen arktisen merellisen tutkimusstrategian ja toteutussuunnitelma rahoitusmahdollisuuksineen.	Virkatyönä, IBA –rahoitus, kansallisesti päätettävä EMKR-rahoitus, public-private-partnership -mallit ja muut rajapintaratkaisut asiakkaisiin päin. NEFCO:n (PSI) ja PMN:n rahoitusmahdollisuudet.	VNK, OKM, YM, MMM, UM, PLM, TEM
10	Euroopan rannikkomeren monilähteinen	Suomen merentutkimusinfra-strukturi (FIN-MARI) johtaa uuden monilähteisen, integroidun	Tavoitteena on suomalaisten merentutkimusinfrastruktuuri-innovaatioiden ja uusien	Itämerellä kehitettyjen meriseurantakäytäntöjen (HELCOM) kehittäminen poikkialtilla ja	Virkatyönä, EU-hankerahoitus (INFRAIA, INFRADEV, komission EMKR -	YM, LVM, OKM, TEM, PLM, MMM, (FIN-MARI)

	havainto-järjestelmä	havaintokonseptin (Supersites) pilotointia koko Euroopan rannikkomereiden mittakaavassa, keskeisenä osana eurooppalaista JERICO-tutkimusinfrastruktuuria (Joint European Research Infrastructure for Coastal Observatories).	palveluiden nostaminen ja vakiinnuttaminen kansainväliseen eturintamaan (Kansallinen tutkimusinfrastrukturistrategia 2020-2030, Kansallinen TKI-tiekartta 2020).	monikansallisella yhteistyöllä. Keskiössä autonomisten mittausten kehittäminen ja integrointi, monilähteiset ja -alustaiset havainnot, digitalisaatio, big data, pilvipalvelut ja e-infrastruktuurit, avoimuus sekä tutkimusinfrastruktuurien palvelukehitys ja monimuotoinen vaikuttavuus. JERICO:n ESFRI-tiekarttihakemus 2020 (päätös 2021): valmistautuminen Preparatory Phaseen 2023-2027.	rahoitus), SA FIRI, kansallisesti päätettävä EMKR-rahoitus	
Meripolitiikan linjausten toimi I/5. Suomalaisen ratkaisuosaaamisen ja palvelujen paketointi ja viennin tuki						
11	Kehitetään globaalia öljyntorjuntaa	Edistetään Suomen öljyntorjuntaosaamisen vientiä, erityisesti kylmissä olosuhteissa ja jääolosuhteissa	Jatkuvaa toimintaa	Esitellään kansainvälisissä harjoituksissa ja kokouksissa öljyntorjunta-kalustoamme ja -osaamistamme sekä öljyntorjuntayhteistyötä erityisesti Itämerellä. Tuetaan samalla suomalaisten yritysten kansainvälistymismahdollisuuksia. Huomioidaan Arktisen neuvos-	Virkatyönä, kansallisesti päätettävä ja komission EMKR-rahoitus, Business Finland ja EU:n Horisontti Eurooppa 2021 – 2027.	SM, YM (SYKE)

				ton Emergency Preparedness, Prevention and Response työryhmä ja Arktinen rannikkovartiostofoorumi keskeisinä foorumeina.		
12	Vähennetään merten rehevöitymistä globaalisti	Tunnistetaan Itämerellä tehdyn rehevöitymisen torjunnan hyvät käytännöt ja edistetään niiden viemistä maailman muille merialueille.	Jatkuvaa toimintaa	Levitetään tietoa HELCOM:n ravinnekuormituksen vähentämisen järjestelmästä (sopimus kuormituskatoista yhdistettynä toimenpideohjelmaan) sekä edistetään vastaavan kaltaisten mallien käyttöönottoa maailman muilla aluemerillä. EU:n Itämeri-strategialla on keskeinen rooli toimenkannalta.	Virkatyönä, Business Finland, komission EMKR-rahoitus ja EU-tutkimusrahoitus.	YM, UM, MMM
13	Parannetaan merten käytön kestävyttä merialuesuunnittelun keinoin	Edistetään Itämeren maiden merialuesuunnitteluyhteistyössä saadun osaamisen, tiedon ja kokemuksen vientiä, erityisesti merten sinisen kasvun ja meriympäristön suojelun yhteensovittamisen osalta.	Jatkuvaa toimintaa	Esitellään merialuesuunnitteluyhteistyön osaamista ja kokemuksia globaaleissa yhteyksissä. Toimitaan aktiivisesti EU:n Itämeri-strategian ao. politiikkasektorilla. Tunnistetaan Itämeren maiden kanssa tehdyn merialuesuunnittelun yhteistyön osaamisalueet ja	Virkatyönä, IBA, Business Finland, EU:n Horisontti Eurooppa 2021 – 2027 ja BANOS-rahoitus.	YM, UM, VELMU-konsortio

				tuotteistetaan ne sovellettavaksi muilla merialueilla.		
14	Parannetaan vedenalaisen kartoituksen osaamista globaalisti	Edistetään vedenalaisen kartoituksen osaamisen ja tiedon hyödyntämisen vientiä Vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelmasta (VELMU) saatujen kokemusten pohjalta.	Jatkuvaa toimintaa	Selvitetään yhteistyömahdollisuuksia sekä Suomen lähialueilla, että globaalisti esim. kehitysyhteistyökohteiden kautta. Edistetään osaamisvientä mm. käytännön kartoitusosaamisen, tietojärjestelmien ja mallinnustyökalujen kehittämisen ja merialuesuunnittelun osalta. Tehdään yhteistyötä afrikkalaisten kumppanien kanssa.	Virkatyönä, Business Finland, komission EMKR-rahoitus, kehitysyhteistyörahoitus, Blueinvest	YM, SYKE, VELMU-konsortio
15	Ölly- ja kemikaalionnettomuuksien ehkäiseminen ja vahinkojen torjuntavalmiuksien kehittäminen	Rajat ylittävien merionnettomuuksien ja öljy- ja kemikaalionnettomuuksien ehkäisemisen ja vahinkojen torjuntavalmiuksien suorituskykyä kehitetään tiiviissä yhteistyössä eri merellisten toimijoiden kanssa. Tuetaan Arktisen neuvoston puitteissa neuvotellun meripelastussopimuksen toimeenpano ja	Viranomaiset pystyvät minimoimaan ympäristövahingot suuressa avomeriöljyonnettomuudessa ja tukemaan muita eurooppalaisia viranomaisia tarvittaessa. Viranomaisten (öljyn torjunnan) yhteisen suorituskyvyn kasvaminen.	Vastuuviranomaisilla on käytössään ajantasainen kalusto ja tekniikka öljy- ja kemikaalionnettomuuksiin vastaamiseen. Moniala- ja suuronnettomuuksiin liittyvien operaatioiden johto- ja toimintavalmiuksia lisätään ja tätä varten kehitettyjä toimintamalleja otetaan käyttöön.	Virkatyönä, IBA, kansallisesti päätettävä ja komission EMKR-rahoitus. EU:n tutkimusrahoitus ja BANOS-rahoitus.	SM (RVL), SM (pelastus), YM (SYKE), PLM (Merivoimat)

		osallistutaan EPPR-työryhmän toiminnan ja sihteeristön tukemiseen.		Osallistutaan aktiivisesti yhteistyöhön ja kehitystyöhön EU:n Itämeri-strategian puitteissa.		
16	Kehitetään uusia ja tehokkaampia valvontamuotoja ja sanktiojärjestelmää merenkulun rikkipäästöjen valvontaan	Meriliikenteen rikkipäästöjen valvonta on tärkeä osa päästöjen vähennystä ja ympäristövalvontaa. Uskottava valvontakyky ja sanktiojärjestelmä lisäävät kiinnijäämisen riskiä ja kannustaa vähäpäästöisten polttoaineiden käyttöön. Rikkipäästöjen valvontaa on myös yhteen sovitettava koko Itämeren alueella naapurimaiden kesken kustannustehokkaan ja kattavan valvonnan toteuttamiseksi.	Varmistetaan riittävä ja ajantasainen kalusto rikkipäästöjen valvontaan sekä sanktiojärjestelmän tehokkuus	Viranomaisilla on tehokkaat ja ajantasaiset ratkaisut ilmasta tapahtuvalle valvonnalle öljy- ja rikkipäästöjen havaitsemiseksi. Viranomaisten valvontakalusto ja -teknologia mahdollistavat valvonta-tehtävän suorittamisen myös vaativissa olosuhteissa. Tehostetaan seuraamusjärjestelmää säätämällä rikkipäästöjä koskeva hallinnollinen sanktio.	Virkatyönä, kansallisesti päätettävä ja komission EMKR-rahoitus, TKI-rahoitus.	LVM (Traficom), SM (RVL) YM

2.2. MERIKLUSTERI, MERILOGISTIIKKA

	Toimenpide	Toimenpiteen kuvaus I	Tavoite ja aikataulu	Keinot tavoitteen saavuttamiseksi	Resurssit	Päävastuullinen taho ja tärkeimmät kumppanit
	Meripolitiikan linjausten toimi II/1. Huipputehokkaan logistiikan edellytysten edistäminen globaalisti: henkilöt, tavarat ja data liikkuvat vapaasti, turvallisesti, sujuvasti ja puhtaasti, toimi II/4. Logistiikan taloudellisten ekosysteemien kehittymisen tukeminen, toimi II/5. Luodaan Itämerestä autonomisen meriliikenteen kansainvälinen test bed -alue edistämään meriliikenteen kehitystä, toimi II/6. Vakaiden ja ennakoitavien toimintaedellytysten luominen ja toimi II/7. Digitalisaation edistäminen logistisessa ketjussa					
17	Digitalisaation edistäminen logistisessa ketjussa	Logistiikan digitalisaatiostategiassa ja siihen perustuvassa periaatepäätöksessä määritellään visio ja tavoitteet sekä niitä toteuttavat toimenpiteet digitalisaation edistämiseksi logistiikassa mukaan lukien merilogistiikka. Logistiikan digitalisaatiosta on parhaillaan valmisteilla valtioneuvoston periaatepäätös, jossa linjataan keskeisistä valtioneuvoston toimista strategian tavoitteiden saavuttamiseksi.	Valtioneuvoston periaatepäätös logistiikan digitalisaatiosta on tarkoitus valmistua keväällä 2021. Vaikutavuustavoitteet ovat digitalisaation avulla saavutettavat ilmastohyödyt sekä kuljetusketjujen toimivuus, tehokkuus ja turvallisuus. Alustava visio vuoteen 2032 sisältää tasavertaiset ja tehokkaat kuljetusketjut, tiedon virtaamisen kansallisilla ja kansainvälisillä korridoireilla ja solmupisteillä kuten satamissa sekä logistiikan päästöjen		Virkatyönä	LVM, TEM, BF, yritykset

			vähentämisen optimoimalla, tehostamalla ja sujuvoittamalla kuljetuksia.			
18	Satamatiedon vaihdon kehittäminen	Satamatiedon vaihtoa, kuten alusten tulo- ja lähtöajat, lainsäädännössä vaaditut ilmoitusmuodollisuudet, tiedonvälitys eri satamatoimijoiden välillä ja digitalisointia koskeva eMSW-hanke (Maritime Single Window). Liikenne- ja viestintäministeriö valmistelee tarvittavat kansalliset säädösmuutokset sekä ohjaa Liikenne- ja viestintäviraston johtamaa järjestelmähanketta. Hankkeessa valmistautaan merenkulkualan yhdenmääräisen palveluympäristön perustamisesta annetun EU-asetuksen ((EU) 2019/1239) toimeenpanoon uudistamalla ny-	Hanke valmistuu 2025.	Liikenne- ja viestintävirasto koordinoi meriklusterin tulo- ja lähtöaikaverkostoa, joka tukee hankkeen toteuttamista. Liikenne- ja viestintäministeriö valmistelee tarvittavat kansalliset säädösmuutokset sekä ohjaa Liikenne- ja viestintäviraston johtamaa järjestelmähanketta. Lisäksi hyödynnetään verkostoyhteistyötä.	Virkatyönä	LVM

		kyinen Portnet -järjestelmä asetuksen vaatimusten mukaisesti sekä kehittämällä nykyistä laajempaa satamatiedon vaihtoa.				
19	Laaditaan liikenteen automaation toimenpide- ja lainsäädäntösuunnitelma.	Strategiassa huomioidaan koko liikennejärjestelmä ml. merenkulku. Strategian toimenpiteiden osa-alueet: tiedon hyödyntäminen, automaation vaatima digitaalinen ja fyysinen liikenneinfrastruktuuri, liikennevälineiden automaatiokehitys, liikenteen ohjaus ja hallintapalveluiden sekä muiden liikenteen solmupisteiden kasvava merkitys, oikeudelliset kysymykset ja sääntely, kokeilujen ja pilotointien tukeminen sekä vaikutusten arviointi ja indikaattorit. Vaikuttavuustavoitteena on laaja-alaisesti turvallinen (ml. kyber-	VN periaatepäätös valmistuu liikenteen automaation lainsäädäntösuunnitelman ja toimenpideohjelman pohjalta keväällä 2021.	Älyväylän konseptin kehittäminen ja käyttöönotto (mm. digitaalinen tieto ja tiedon vaihdon hallinnointimalli, digitaalinen infrastruktuuri ja älykkäät turvalaitteet) Vaikuttaminen standardointiin ja yhteisten rajapintojen käyttöönottoon. Alusten keräämien tietojen käytön laajentaminen vastuullisesti. Tiedon dynaamisuu-den (mm. tilannekuva ja navigointitiedot) ja sen vastuiden kehittäminen. Vastavuoroisuutta ja vastuullisuutta painottavat kannustimet tiedon jakamiseen.	Virkatyönä, Business Finland, CEF ym. EU-välineet.	LVM, TEM, SM, muut ministeriöt, Business Finland

		turvallisuus) ja toimintavarma, tehokas eli taloudellisesti kestävä, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä automaatio.		Kaksoissiirtymää tukeva kansallinen ja EU-rahoitus. Uusien teknologiaratkaisujen käyttöönoton organisointi. VTS:n ja satamien yhteistyön tiivistäminen. TMFG:n/VTS:n tehtävät ja roolit mm. tiedon vaihdossa. Lainsäädännön viitekehys ml. määritelmät ja vastuut, IMO, EU ja kansallinen lainsäädäntö, tekoälyn etiikka, suorituskykyvaatimusten kriteerit, tiedon jakaminen, hyväksyntä ja valvonta.		
Meripolitiikan linjausten toimi II/2. Vähäpäästöisen operoinnin edistäminen						
20	Pannaan toimeen valtioneuvoston periaatepäätös meri- ja sisävesiliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä		Vähäpäästöinen ja lopulta päästötön meriliikenne Kansainvälisen merenkulkujärjestön IMO:n 2030- ja 2050-tavoitteiden mukaan.	Periaatepäätöksessä linjattavat keinot.	Virkatyönä, VNTEAS.	LVM

21	Vaikutetaan Kansainvälisen merenkulkujärjestön IMO:n tavoitteisiin ja keinoihin kansainvälisen meriliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi	Kannatetaan IMO:ssa kansainvälisen merenkulun kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoitteiden kiristämistä kasvihuonekaasustrategiaa päivitetessä. Kannatetaan tavoitteisiin ylittäviä kunnianhimoisia päästövähennyskeinoja huomioiden talvimerenkulku.	Lyhyen aikavälin päästövähennyskeinoista päättäminen IMO:ssa 2020 ja 2021, strategian päivitys 2023.	Aktiivinen IMO-vaikuttaminen yhdessä muiden kunnianhimoisten maiden kanssa.	Virkatyönä.	LVM, Traficom
22	Vaikutetaan EU:n laajuisiin tavoitteisiin ja keinoihin meriliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi	Vaikutetaan EU:ssa päätöksentekoon meriliikenteen päästökaupeasta huomioiden talvimerenkulku sekä Itämeren lähimerenkulku. Vaikutetaan toimiin meriliikenteen vaihtoehtoisten polttoaineiden ja käyttövoimien kysynnän ja tarjonnan edistämiseksi EU:ssa. Vaikutetaan toimiin meriliikenteen päästöjen vähentämiseksi satamissa.	Jatkuva	Aktiivinen vaikuttaminen EU:n lainsäädäntöön. Toimitaan aktiivisesti EU:n Itämeri-strategian täytäntöönpanossa.	Virkatyönä, CEF, Horizon Europe.	LVM, (Traficom), YM, UM, TEM

23	Vaikutetaan Itämeren laajuisiin tavoitteisiin ja keinoihin merenkulun ympäristökuormituksen vähentämiseksi	Itämeren suojelukomissio HELCOM keskittyy myös meriliikenteen kansainvälisen päästösääntelyn tehokkaaseen toimenpanoon Itämerellä. Suomi toimii aktiivisesti HELCOM:in työryhmissä ja edesauttaa siirtymää kohti vaihtoehtoisia käyttövoimia ja vihreää teknologiaa Itämerellä. Pidetään yhteistyössä esillä bio- ja kiertotalouden mahdollisuuksia.	Jatkuva	Aktiivinen vaikuttaminen HELCOM:ssa ja EU:n Itämeri-strategian toimeenpanossa.	Virkatyönä	LVM , Traficom, YM, UM
24	Vaikutetaan Pohjoismaat kattaviin tavoitteisiin ja keinoihin merenkulun ympäristökuormituksen vähentämiseksi	Pohjoismaiden ministerineuvosto koordinoi ja rahoittaa useita kestävään merenkulkuun liittyviä hankkeita, joissa Suomi on mukana. Pidetään yhteistyössä esillä bio- ja kiertotalouden mahdollisuuksia.	Jatkuvaa toimintaa. PMN:n pj-kaudellaan Suomi keskittyy Tanskan aloittamaan hankkeeseen kestävästä risteilyliikenteestä sekä Norjan koordinoimaan hankkeeseen vaihtoehtoisista polttoaineista.	Aktiivinen vaikuttaminen pohjoismaisessa yhteistyössä	Virkatyönä, Pohjoismaiden ministerineuvoston hankerahoitus	LVM , Traficom, YM, TEM
Meripolitiikan linjausten toimi II/3. Huoltovarmuuden sekä turvallisen ja sujuvan logistiikan takaaminen kaikissa olosuhteissa						

25	Huoltovarmuuden sekä turvallisen ja sujuvan logistiikan takaaminen kaikissa olosuhteissa	Varmistetaan ja kehitetään meriliikenteen johtamista tukevaa ajantasaista ja kattavaa meritilannekuvaa sekä tilannetietoisuutta Varmistetaan talvimerenkulun edellytykset, huomioidaan sen erityisvaatimukset myös kansainväliseen sääntelyyn vaikuttaessa ja huolehditaan osaamisen kehittämisestä. Varmistetaan ja kehitetään väylästöjen ja satamarakenteiden ajantasaisuutta ja käytettävyyttä Varmistetaan huoltovarmuuden edellyttämä kotimainen alus-tonnisto Edistetään valtioiden ja viranomaisten yhteistyötä tilannetietoisuuden kehittämisessä ja		LVM:ssä on valmis-teilla hallituksen esitys merilain muuttamisesta alusten kaksoisrekisteröinnin sallimiseksi eräissä tapauksissa. Hankkeen tarkoituksena on mahdollistaa aluksen bareboat-kaksoisrekisteröinti niissä tapauksissa, joissa ulkomainen alus, joka on omistusoikeuden osalta rekisteröity toisen valtion alusrekisteriin, rahdataan bareboat-rahtaus sopimuksen nojalla Suomeen). Esityksellä arvioidaan olevan alan elinkeinotoiminnalle ja työllisyydelle myönteisiä vaikutuksia. Esitys on tarkoitettu antaa eduskunnalle 18.2.2021. Logistiikkatoimijoiden omat toimet.	Virkatyönä, Business Finlandin kehitystuet ja –ohjelmat sekä muu valtionavustus.	LVM, TEM, logistiikkatoimijat

		edistetään yhteistyön tiivistämistä yritysten kanssa uusien teknologioiden hyödyntämiseksi Varaudutaan kyberturvallisuushkiin ja varmistetaan toimintakyky myös häiriötilanteissa				
26	Vähennetään merionnettomuuksien määrää	Turvallinen meriliikenne on laaja kokonaisuus, joka koostuu sekä onnettomuuksien ehkäisemisestä, että niiden vaikutuksiin varautumisesta. Onnettomuuksien vaikutusten varautumisen ja niiden seurausten minimoinnin osalta kansainvälisesti yhteensopiva meripelastusjärjestelmä ja ympäristövahinkojen torjuntajärjestelmä ovat keskeisiä kehittämisen kohteita. Myös navigointijärjestelmien (GPS) häirinnäsietokyvyn kehittäminen on keskeistä.	Merionnettomuuksien määrä vähenee.	Merialueiden valvontakyvyn ja tiedonvaihdon parantaminen niin kansallisesti kuin kansainvälisesti ottamalla täysimääräisesti käyttöön Euroopan meriturvallisuusvirasto EMSA:n Common Information Sharing Environment – palvelu. Naapurimaiden kanssa tehtävät käytännön harjoitukset, joilla vahvistetaan yhteiset toimintamallit. EU:n Itämeri-strategian PA Safe.	Virkatyönä, kansallisesti päätettävä EMKR-rahoitus	SM, LVM (Väylä, Traficom), PLM (Merivoimat), UM

2.3. MERIKLUSTERI, MERITEOLLISUUS

	Toimenpide	Toimenpiteen kuvaus	Tavoite ja aikataulu	Keinot tavoitteen saavuttamiseksi	Resurssit	Päävastuullinen taho ja tärkeimmät kumppanit
	Meripolitiikan linjausten toimi III/1. Vaikuttaminen tasavertaisen kilpailun edellytysten ja pelisääntöjen kehittämiseen kansainvälisesti merkittävillä foorumeilla (IMO, WTO, OECD) ja EU:ssa					
27	Vaikutetaan laivanrakennuksen kansainvälisen toimintaympäristön kehittämiseen	Suomi toimii aktiivisesti EU:ssa ja yhdessä muiden EU-jäsenmaiden kanssa OECD:ssä (erityisesti WP6 Shipbuilding) laivanrakennusteollisuuden kansainvälisen toimintaympäristön tasapuolisuuden kehittämiseksi	Epäreilujen valtiontukien tekeminen näkyväksi ja saaminen kansainvälisen sääntelyn (esim. WTO) piiriin. Jatkuva	Aktiivinen osallistuminen yhteistyöhön. WP6-puheenjohtajijäsenyys.	Virkatyönä	TEM
	Meripolitiikan linjausten toimi III/2. Meriklusterin toimintaympäristön kehittäminen ja globaalien mahdollisuuksien hyödyntämisen tukeminen ja toimi II/5. Luodaan Itämerestä autonomisen meriliikenteen kansainvälinen test bed -alue edistämään meriliikenteen kehitystä					
28	Luodaan alusta tehokkaan, turvallisen ja kestävä merenkulun kehittämiseen ja testaamiseen	Luodaan alue, jossa autonomisia aluksia voidaan kokeilla ja pilotoida normaalin liikenteen seassa. Alueen kehittä-	Tavoite 1. Luodaan koealuekonseptin ja älyväylän edellytykset osana liikenteen automaation toimenpide-	-Teknologiakokeiluja ja liikennejärjestelmätason haastavia pilotteja - simulaattorihankintoja	Virkatyönä, Business Finland, CEF, Horisontti Eurooppa –rahoitus, Itämeristrategian rahoitus.	TEM, LVM, SM, PLM, UM, Business Finland, yritykset

		sessä huomioidaan liikennejärjestelmätasoiset multimodaalisuustarpeet. Alueen toimintamalli rakennetaan valtakuntarajat ylittävällä julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöllä (PPP). Testausalueet tarjoavat yrityksille laajemmat mahdollisuudet pilotointiin ja referensseihin, sekä ponnahduslaudan maailmalle, jolloin ne ovat kilpailukykyisempiä globaaleilla markkinoilla.	ja lainsäädäntösuunnitelmaa. Tavoite 2. Tuetaan yritysten, viranomaisten ja tutkijoiden yhteistyön sekä digitaalisen ja fyysisen infrastruktuurin rakentumista testialueelle. Tavoite 3. Saadaan mukaan kansainvälisiä kumppaneita. Tavoite 4. Yritysten kilpailukyky globaaleilla markkinoilla paranee. Varmistetaan rahoitus painottaen liikennejärjestelmätason pilotteja, joilla on suurin vaikutavuus, esim. Helsinki-Tallinna-pilotti ja muut tarkemmin määriteltävät pilotit.	- tarvittavan fyysisen ja digitaalisen infrastruktuurin kehittämistä- ja toteuttamishankkeita (pääosin markkinaehtoisesti), - tiedonvaihtoa, - viranomaisyhteistyötä - vaikuttamista virkatyönä - PPP-hankkeita regulaation, standardoinnin ja määrittelyn kehittämiseksi Innovatiiviset julkiset hankinnat teknologian kehittämiseksi. Rahoitus teknologian käyttöönottomiseksi esim. aluksilla ja satamissa.	Rahoitus täsmentyy LVM:n automaatio-suunnitelman periaatepäätöksen yhteydessä.	
	Meripolitiikan linjausten toimi III/3. Meriklusterin yhteistyön, uudistumisen ja innovaatioiden kehittämisen tukeminen					
29	Tuetaan testatusti toimivien laivarat-	Varmistetaan, että Suomessa suunnitellaan, rakennetaan ja testataan	Yhteistyö tuottaa uusia kaupallisia ratkaisuja,	Kehittämishankkeet	Business Finlandin ohjelmat (esim. Smart Mobility ja Sustainable	TEM, Business Finland,

	kaisujen suunnittelijoiden, rakentajien ja uudistajien ekosysteemin rakentamista	laivaratkaisuja, joille on kysyntää ja jotka vastaavat nykyisiin ja tuleviin terveys-, turvallisuus-, tehokkuus- ja kiertotalouden vaatimuksiin. Ratkaisujen löytymiseksi tuetaan ennakkoluulotonta yhteistyötä myös eri toimialojen, tutkimusryhmien ja osaajien kesken.	jotka ovat turvallisuutta ja terveyttä edistäviä, digitaalisia ja vähähiilisiä.	Yritysten välinen ja yritysten ja tutkimuslaitosten välinen yhteistyö	Manufacturing, mutta myös muut ohjelmat) sekä Tekoäly 4.0 –strategiaa	yritykset, tutkimuslaitokset, korkeakoulut
30	Varmistetaan meriklusterin kasvua ja kansainvälistymistä tukevien palveluiden ja rahoituksen saatavuus	Tarjotaan yritysten kasvua ja kansainvälistymistä tukevia palveluita. Tuetaan kumppanuusverkostojen kehittymistä sekä uusien asiakassegmenttien löytymistä.	Meriklusterin yritysten globaali kilpailukyky kasvaa, mikä näkyy lisääntyneenä vientinä sekä parantuneena työllisyytenä. Vienti kasvaa	Yrityskehityspalvelut ja –rahoitus Vienninedistäminen Kehityshankkeet Julkiset hankinnat	Business Finlandin palvelut, Kv-rahoituksen uusi palvelumalli, ELY-keskusten rahoitus, Finnveran rahoitus ja takaus	TEM, YM, LVM, UM, Business Finland, Finnvera
31	Vahvistetaan laivanrakennuksen erityisosaamista ja sen vientiä	Varmistetaan erityisosaamisen, kuten kylmien olosuhteiden laivanrakennus, kehittyminen Suomessa ja edistään alan vientiä	Suomalainen erityisosaaminen vastaa erinomaisesti kansallisiin tarpeisiin.	Tutkimus- ja kehityshankkeet Julkiset hankinnat	Business Finlandin ohjelmat, viranomaisyhteistyö, julkisissa hankinnoissa valtion talousarvio	TEM, UM, PLM, SM Business Finland,

		Kehitetään laivanrakennuksen kiertotalousosamista.	Suomalaisille ratkaisuille on kansainvälistä kysyntää.	Kansallinen ja kansainvälinen viranomaisyhteistyö		
32	Parannetaan laivateollisuuden materiaalkiertoa	Kehitetään laivarakennuksen kiertotaloutta ja pidennetään alusten elinkaarta. Huomioidaan alusten suunnittelussa kiertotalouden suunnitteluperiaatteet, eli otetaan alusten huolto, päivitys, uudelleenkäyttö ja lopulta eri komponenttien kierrätys sekä tieto materiaaleista haitta-aineineen suunnitteluvaiheessa huomioon.	Tavoitteena on materiaalineutraali laivanrakennusteollisuus. Tavoite on osa vähähiilisyystoimia ja toteuttaa direktiivin määrittelemän toimintaa. Tavoitteena on uudistaa ja kehittää uutta liiketoimintaa alusten huoltoon, uudelleen varustamiseen ja kierrätykseen.	Ekosysteemin ja koko arvoketjun TKI:n kehittäminen Kokeiluhankkeen toteuttaminen	Business Finlandin ekosysteemirahoitus	TEM, Business Finland, YM, yritykset
33	Hyödynnetään alushankintoja meriteollisuuden kasvun tukena	Huolehditaan siitä, että valtiolliset alushankinnat tukevat kotimaisten yritysten kasvua ja toipumista COVID-19 tilanteesta. Erilaisten monitoimialusten hankinnalla voidaan edistää tavoitteita kansallisen osaamisen kehittämisestä, teknologisista innovaatioista, ympäris-	Hankintoja voidaan käyttää tukemaan laaja-alaisesti kotimaisten innovaatioiden ja uusien toimintatapojen kehittämiseen, joiden kautta kyetään luomaan uusia markkinoita ja lisäämään kotimaisen teollisuuden vientiä.	Valtionalusten hankinnat olemassa olevien vahvuuksien hyödyntäminen	Valtion talousarvio	TEM, SM, PLM

		töarvoista ja kylmäosaamisesta sekä Suomen meriklusterin kasvusta				
Meripolitiikan linjausten toimi III/4. Kehitetään toimia osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseksi						
34	Houkutellaan osajia meriteollisuuteen	Toteutetaan meriteollisuuden osaajatarpeeseen kohdennettu ohjelma, jossa huomioidaan erityisesti meriteollisuuden monialaisen yhteistyön tarve, mukaan lukien talvimerenkulku. Korkeakouluilla on merkittävä rooli koulutuksen tunnistamisessa ja suunnitamisessa Kehitetään yritys yhteistyötä ja yritysten kansainvälistymisvalmiuksia, jotta ulkomaiset opiskelijat työllistyvät paremmin	Lisää hakijoita meriteollisuuden koulutusaloilla Lisää monialaisia meriteollisuuden opiskelijoita Ulkomaiset opiskelijat työllistyvät Suomessa aiempaa paremmin Meriteollisuuden TalentBoost -kampanjan avulla rekrytoidaan Suomeen ulkomaalaisia osajia ja opiskelijoita	Viestintäkampanjat TalentBoost-ohjelma Meriteollisuuden osaamiskokonaisuuksien kehittäminen/ markkinointi Koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen yhteistyön kehittäminen meriteollisuuden kanssa: esim. kv-opiskelijoiden palkkaaminen sekä Tech summer trainee program.	TalentBoost-laajennus (Smart manufacturing – ohjelma, Business Finland)	TEM, OKM, Opetushallitus, Business Finland, ELY, yritykset, oppilaitokset, korkeakoulut, Meriteollisuus ry
Meripolitiikan linjausten toimi III/5. Varmistetaan maanpuolustuksen kannalta kriittisten teknologioiden saatavuuden turvaaminen kaikissa olosuhteissa						
35	Turvataan maanpuolustuksen kan-	Varmistetaan, että kriittisiin teknologioihin liittyvä osaaminen ja kyky		Teollinen yhteistyö	Virkatyönä	PLM, TEM, UM, VNK

	nalta kriittisten teknologioiden saata- vuus	säilyvät ja kasvavat Suomessa. Kehitetään teollista ja teknologista osaamista kriittisten järjestelmien ylläpitämiseksi ja muokkaamiseksi sekä näiden itsenäisen käytön varmistamiseksi Suomessa.		Varmistetaan kansallinen rahoitus- pohja toiminnan ja tutkimus- ja kehittä- mistoiminnan turvaamiseksi (teollisuus, strategiset kumppanit, tutkimusyhteisöt). Huoltovarmuuden näkökulma on keskeinen varautumisessa. Tavoitteena tulisi olla kansallisen strategian laatiminen.		

2.4. MERELLINEN TUOTANTO

	Toimenpide	Toimenpiteen kuvaus	Tavoite ja aikataulu	Keinot tavoitteen saavuttamiseksi	Resurssit	Päävastuullinen taho ja tärkeimmät kumppanit
	Meripolitiikan linjausten toimi IV/1. Kestävän vesiviljelytuotannon kehittäminen globaalikontekstissa					
36	Edistetään kestävää vesiviljelytuotantoa	Kokeillaan uusia rohteita avauksia, kuten uusien lajeja (ml. levät) ja uusia tekniikoita, tuotannollisia symbioosikokeiluja teollisuuden kanssa kiertotalouden edistämiseksi ja globaaleille markkinoille suuntautumista. Korkeatasoisesta osaamisesta, hyvästä hallinnosta, palveluiden ja teknologian viennistä paketoitua mallia kestävän vesiviljelyn edistämiseen viedään tavoitteellisesti ulkomaille. Vesiviljelyn kestävyttä edistävien lupamallien	Käynnistys lyhyellä aikajännteellä ja kehittäminen pitkällä aikavälillä	Edistetään kiertotalousratkaisuja ja kehitetään kannustimia vesiviljelyyn siten että ympäristövaikutuksia kuten ravinnekuormitusta pienentävät toimet mahdollistavat kestävän kasvun. Perustutkimuksen suuntaaminen palvelemaan myös uusia/aikaisemmin kokeilemattomia innovaatioita ja visioita Yksityisen ja julkisen sektorin (PPP) välisen dialogin ja tavoitteellisen yhteistyön edistäminen käytännön toimintamallein kautta.	Kansallisesti päätettävä EMKR-rahoitus, Business Finlandin rahoitus TK-toimiin ja viennin edistämiseen	MMM, TEM, YM

		selvittäminen ja skautumisen mahdollisuudet.		Lupajärjestelmän enustettavuuden parantamiseksi sovelletaan ympäristölupien haakuun tutkimukseen perustuvia, avoimia ja yhteisesti sovittuja mallinuksia ja tapoja merellisen toiminnan ympäristövaikutuksien arviointiin.		
37	Turvataan rannikkokalastuksen jatkuvuus	Teknologisten ratkaisujen, rahoitusratkaisujen ja toimintamallien perusedellytysten kehittäminen. Omavaraisuuden parantaminen ja kestävä kalastuksen edistäminen kalakan-toja vahvistamalla, vähentämällä ympäristövaikutuksia ja laitonta kalastusta torjumalla.	Jatkuvaa toimintaa.	Kotimaisen kalan edistämishjelma ja kalatalouden arvoketjun ja kaupan yhteistyön tiivistäminen.	Kansallisesti päätettävä EMKR-rahoitus	MMM
Meripolitiikan linjausten toimi IV/2. Panostus tutkimus- ja kehitystoimiin						
38	Edistetään tavoitteellista yksityisen ja julkisen sektorin tutkimus- ja kehittämiskumppanuuksia kalataloudessa	Vauhditetaan kestävä kasvun edellyttämiä uusia innovaatioita ja kiertotalousratkaisuja yksityisen ja julkisen	Käynnistys lyhyellä aikajän-teellä ja kehittäminen pitkällä aikavälillä.	Jatketaan ja kehitetään edelleen yksityisen ja julkisen sektorin PPP-mallilla toimivaa vesiviljelyn innovaatio-ohjelmaa.	Kansallisesti päätettävä EMKR-rahoitus, Business Finlandin ekosysteemirahoitus	MMM, TEM, OKM, YM

		sektorin tavoitteellisella yhteistyöllä sekä edistetään. Kansainvälistä yhteistyötä ja sen tiivistämistä.				
39	Käynnistetään merellisen bioteknologian mahdollisuuksien tunnistaminen, osaamisen kehittäminen ja hyödyntämiseen liittyvä foresight-tutkimus	Edistetään kalan, vesikasvien ja levien hyödyntämistä korkean lisäarvon tuotteina. Kalateollisuuden sivuvirroista tai vajaasti hyödynnettyistä kalavaroista (esim. särkikalat ja silakka) sekä leivistä pyritään eristämään korkean arvonlisän tuotteita (esim. lääkkeenkaltaisia yhdisteitä ja elintarvikesovelluksia).	Käynnistys lyhyellä aikajänteellä ja kehittäminen pitkällä aikavälillä.	Perustutkimuksen suuntaaminen. Jatketaan yksityisen ja julkisen yhteistä sektorin kalan korkean arvonlisän innovaatio-ohjelmaa.	Perustutkimusrahoitus, kansallisesti päätettävä EMKR-rahoitus	MMM, TEM, OKM, YM
Meripolitiikan linjausten toimi IV/3. Energiatuotanto						
40	Edistetään merellisen energiatuotannon rakentamisen edellytyksiä ja yhteensovitetään se aluevalvonnan kanssa	Uusiutuviin energianlähteisiin perustuvan sähköntuotannon tarve kasvaa jatkuvasti. Etenkin merituulivoimailojen kannattavuus on globaalisti parantunut	Käynnistys lyhyellä aikajänteellä ja kehittäminen pitkällä aikavälillä	Huomioidaan merialue-suunnittelussa ja kartoitetaan yhteistyössä ne alueet, joilla tuulivoimataavoitteet ja aluevalvonnan vaatimukset	Virkatyönä Mahdollisten infra-hankkeiden resursointi arvioidaan ta-pauskohtaisesti	TEM, PLM+PV, YM, MMM ja LVM (Traficom)

		viime vuosina. Varmistetaan merellisen energiatuotannon ekologisuus, vähähiilisyys ja energiatehokkuus. Yhteensovitetaan jo suunnitteluvaiheessa merituulivoiman rakentaminen ja lakisääteinen aluevalvonta, varmistetaan aluevalvonnan (meri- ja ilmavalvonta) edellytykset.		voidaan tarkoituksenmukaisimmin yhteensovitaa.	(esim. EU-rahoitusvälineiden hyödyntäminen)]	
Meripolitiikan linjausten toimi 4. Kestävä merellinen virkistyskäyttö ja matkailu						
41	Kehitetään kestävä merellistä matkailua ja virkistyskäyttöä	Edistetään yritysten verkostoitumista laajempien palvelukokonaisuuksien kehittämiseksi. Palvelukokonaisuuksissa hyödynnetään mm. saaristo- ja rannikkokulttuuria, kansallispuistoja sekä vesiluonnon erityispiirteitä ottaen huomioon merenalaisen kulttuuriperinnön säilyttäminen ja kestävä matkailullinen hyödyntäminen.	Käynnistys lyhyellä aikajännteellä ja kehittäminen pitkällä aikavälillä. Kestävä merellinen matkailu ja virkistyskäyttö kasvavat (mittarit: yöpymisten määrä, merellisten kansallispuistojen kävijämäärä, Sustainable Travel Finland –merkin	Tavoite huomioidaan kansallisissa ja alueellisissa matkailutoimenpiteissä.	Valtion talousarvio, Business Finland / Visit Finland, mahdolliset EU-osarahoitteiset hankkeet	TEM, YM, MMM, Business Finland / Visit Finland

		Kannustetaan matkailuyrittäjiä kouluttautumaan ja kehittämään toimintaansa kestävämpään suuntaan (esim. Sustainable Travel Finland).	käyttöönottajien määrä).			
42	Parannetaan rannikko- ja saaristoalueiden matkailupalvelujen saavutettavuutta ja digitalisoidaan matkaketjuja	Kehitetään edelleen saaristoliikennettä ympäristövaatimukset, turvallisuus ja eri käyttäjäryhmien tarpeet huomioiden. Parannetaan saariston saavutettavuutta autottomien ja veneettömien ja veneettömien osalta. Parannetaan saariston tietoliikenne- ja puhelin yhteyksien toimivuutta ja mahdollistetaan toimivien matkaketjujen syntyminen. Kehitetään globaalisti skaalattavia matkaketjujen digitaalisia palveluja.	Käynnistys lyhyellä aikajänteellä ja kehittäminen pitkällä aikavälillä. Saavutettavuus ja matkaketjut paranevat, digitaalisuus lisääntyy (mittarit: matka-aikojen kehittyminen kohteisiin, digitaalisten palvelujen määrä)	Tavoite huomioidaan LVM:n hallinnonalan toimenpiteissä.	Valtion talousarvio, mahdolliset EU-osarahoitteiset hankkeet.	TEM, LVM, MMM/ SANK

43	Kannustetaan kansainväliseen matkailuyhteistyöhön ja hanketointaan	Kannustetaan suomalaisia toimijoita kehittämään kansainvälisissä yhteishankkeissa kulttuurireittejä, vaihtamaan Itämeren alueella parhaita käytäntöjä ja osaamista sekä rakentamaan yhteisiä tuotteita. Kannustetaan toimijoita hyödyntämään kansainvälisten selvitysten tuottamaa tietoa ja suosituksia. Kehitetään koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen yhteistyötä matkailualan työelämän kanssa.	Kansainvälinen matkailuyhteistyö lisääntyy (mittari: kansainvälisten hankkeiden määrä) Käynnistys lyhyellä aikajänteellä ja kehittäminen pitkällä aikavälillä	Tavoite huomioidaan kansallisissa ja alueellisissa matkailutoimenpiteissä. Koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen yhteistyön kehittäminen matkailualan työelämän kanssa.	Virkatyönä, valtion talousarvio, Business Finland (Visit Finland), mahdolliset EU-osarahoitteiset hankkeet	TEM, OKM, Business Finland (Visit Finland)